

.....7 | HJ UdfcVYa Y'XYWcYfj UfYdfj]bX
nouExpoziție de bază a Muzeului Județean
*Aurelian Sacerdoțeanu Vâlcea*¹

Diana Scrociob
scrocib_diana@yahoo.com

Muzeul Județean *Aurelian Sacerdoțeanu Vâlcea* a fost fondat în anul 1955 printr-o hotărâre a Consiliului de Miniștri ce prevedea înființarea, în fiecare reședință de județ, a unui muzeu prin care să fie promovată istoria comunității. Timp de 25 de ani acesta a funcționat în Casa Simian² pentru ca în anul 1981 să fie mutat în actualul sediu din Calea lui Traian, odată cu separarea secției de artă plastică, de cea de istorie. Anterior această clădire servise drept școală de băieți, Școala cu Ceas, și au fost necesare diferite modificări și reconfigurări pentru a răspunde noii cerințe. Expoziția permanentă³ a secției de istorie a fost realizată sub îndrumarea cooperativei „Arta Decorativă” din cadrul Ministerului Culturii. Cooperativa care de altfel a colaborat în aceea perioadă cu toate muzeele țării, avea să creeze o uniformitate de decor și textură pentru toate expozițiile realizate.

Timpul însă a trecut și se impunea executarea unor reparații capitale la clădire datorită infiltrațiilor și deficiențelor la instalațiile de încălzire și iluminat. Modul de expunere era depășit și neadecvat, ținând cont că o expoziție de bază este montată cam pentru următorii 10 ani. S-au evaluat aceste probleme, a fost întocmit proiectul pentru reabilitarea muzeului și pentru refacerea expoziției. S-au primit fondurile necesare astfel putându-se trece la aplicarea măsurilor propuse în proiect.

Refacerea unei expoziții de bază este un eveniment de importanță majoră în viața unui muzeu. Prin această expoziție își va arăta nivelul și se va defini, trasându-și în același timp tendințele pentru următorii ani. O asemenea realizare a necesitat preocupări din cele mai diverse domenii. Pentru a se ajunge la vernisaj am avut în spate o imensă muncă și o colaborare strânsă a unei echipe interdisciplinare din care au făcut parte arhitectul, muzeograful, restauratorul, conservatorul și mulți alții.

Dintre aceștia conservatorul a avut în atenție o serie de aspecte privind protecția patrimoniului începând chiar cu spațiul care va găzdui expoziția. Acesta trebuia să îndeplinească anumite condiții conform normelor de conservare⁴ astfel încât în momentul intrării în renovare sălile au fost zugrăvite și lăsate să se usuce timp de 6 luni, timp necesar stabilizării microclimatului, iar sistemele de încălzire și apa au fost înlocuite complet. Aceste lucruri interesează conservatorul din punct de vedere al funcționalității acestor sisteme pentru a evita ca ele să devină surse de deteriorare pentru bunurile culturale fie prin creșterea umidității relative, fie prin ajungerea apei la obiecte. Tot în același gen de măsuri se încadrează apariția focarelor de incendiu⁵ și asigurarea securității bunurilor culturale⁶. Nerespectarea acestora poate provoca daune considerabile patrimoniului. Au fost montate conform normelor detectoare de

¹ Încă de la început vreau să menționez că acest articol are legătură cu cel din anul precedent (în *Buridava*, nr. VI, Ed. Almarom, Rm. Vâlcea, 2008, p.239-243), fiind vorba de aceeași clădire și multe din dotări fiind asigurate pentru toată clădirea

² Actualul Muzeu de Artă

³ Sergiu Purece, *Expoziția de bază a Muzeului de Istorie a Județului Vâlcea*, Revista Muzeelor și Monumentelor, nr.9, anul XIX, 1982, p. 27-44

⁴ Hotărârea nr. 1546 din 18.12.2003

⁵ Moldoveanu Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, Ed. Centrului pentru formare, educație permanentă și management în domeniul culturii, București, 2003, p. 277-316

⁶ Ioan Opreș, *Transmuseografia*, Ed. Oscar Print, București, 2000, p.490-502

fum sensibile în fiecare sală, precum și alte dotări. A fost înlocuită instalația electrică și verificate toate aparatele ce pot provoca incendii. Pentru asigurarea securității a fost necesară montarea unui sistem antifurt ce va alerta în timp util poliția, dublat de paza umană asigurată de o firmă specializată. La geamuri s-au păstrat grilajele de la parter, pe lângă rolul funcțional, ele asigurând și un rol decorativ. Spațiul expozițional este separat de birouri însă arhitectura muzeului nu a permis și o foarte bună separare a depozitelor. Pentru asigurarea securității pe timpul zilei s-au luat mai multe decizii. A fost angajat un număr mai mare de supraveghetore, obiectele de mici dimensiuni au fost amplasate în vitrine pentru a fi mai bine protejate și au fost montate elemente de distanțiere pentru a separa vizitatorii de reconstituirile unde sunt expuse obiecte cu valoare muzeală.

Cu toții știm cât de nocivă este radiația solară⁷ care acționează direct asupra obiectelor. O parte importantă a muncii conservatorului este aceea de a se asigura, în funcție de grupa din care fac parte obiectele expuse, că acestea nu primesc o lumină care să le pună în pericol. În acest sens intensitatea luminii este verificată periodic cu ajutorul luxmetrului pentru a nu apărea probleme. Asigurarea iluminatului se face cu ajutorul luminii incandescente aceasta fiind cea mai recomandată bunurilor culturale. Pentru stoparea acțiunii negative a radiațiilor luminii naturale s-au achiziționat storuri moderne cu protecție contra radiațiilor ultraviolete.

Menținerea unui microclimat stabil este obligatoriu pentru bunurile culturale dintr-o expoziție⁸, acesta asigurând prelungirea vieții obiectelor. Pentru a se evita fluctuațiile nedorite s-au montat geamuri în sistem termopan. Spațiul a fost monitorizat în prealabil cu mai multe termohigrometre. Controlul umidității relative se asigură cu ajutorul noilor umidificatoare și dezumidificatoare montate în funcție de suprafață. Umidificatoarele cresc umiditatea până la nivelul dorit în perioadele în care aceasta este foarte scăzută. Dezumidificatoarele au o funcție opusă, scăzând umiditatea atunci când aceasta este prea mare până la nivelul recomandabil. Pentru controlul temperaturii fiecare calorifer a fost dotat cu robinet reglabil, ce se poate da mai încet în cazul în care nivelul acesteia depășește valorile optime. Nerespectarea unor valori de temperatură de 18°C și umiditate relativă de 50% considerate optime pentru bunurile culturale eterogene pe care le avem în expunere duc la procese chimice diferite ce deteriorează prematur bunurile culturale. De asemenea, în cazul unui obiect confecționat din materiale diferite, fiecare material va răspunde diferit la variațiile de umiditate provocând fisuri, rupturi și alte tipuri de degradări pe măsură ce acestea încearcă să se separe unul de celalalt⁹.

O adevărată provocare a constituit-o alegerea vitrinelor deoarece am alternat o serie de materiale și dimensiuni în funcție de necesitățile pieselor și am respectat o serie de cerințe pe care trebuie să le îndeplinească. S-a optat pentru vitrine fixe și vitrine mobile personal preferând vitrinele mobile mult mai ușor de manipulat și având un sistem sigur de oprire al roților pentru a nu risca probleme de altă natură. Partea inferioară a fost confecționată din PAL, MDF sau lemn, fiecare material prezentând avantaje personale ca accesibilitatea, rezistența sau noblețe. Sticla sau plexiglas-ul asigură partea superioară. Dacă sticla e prea groasă, vitrina va fi grea, dacă e prea subțire se poate sparge ușor dar nu se îndoaie și nu se îngălbenește. Plexiglas-ul și stiplex-ul sunt materiale relativ nou apărute, incasabile oferind mai multă siguranță obiectelor dar sunt mai scumpe. Suporturile au fost confecționate din plexiglas astfel încât ele pun în valoare unele din obiectele expuse neafectându-le în nici un fel starea de conservare.

⁷Mihalcu Mihail, *Conservarea obiectelor de artă și a monumentelor istorice*, Ed. Științifică, București, 1970, p.76

⁸ Moldoveanu Aurel, *op. cit.*, p. 88-98

⁹ Crafts Council, *An Introduction to Materials*, Book 1, Ed. Pindar Print Limited, England, 1982, p.23

Pe lângă toate acestea s-a asigurat un anumit standard de calitate ce are implicații pe planul conservării. Vitrinele stabile previn spargerea obiectelor în caz de cutremur. Ele trebuie să fie sigure, bine lucrate iar accesul la bunuri să fie ușor pentru cei din muzeu și greu pentru cei care ar încerca să sustragă obiectele. Etanșeitatea este o altă condiție pe care trebuie să o îndeplinească acestea pentru a ferii bunurile culturale de praful ce poate conține diverse particule dăunătoare. Nu în ultimul rând a trebuit avut în vedere designul plăcut al vitrinelor, prezentarea modernă și atrăgătoare a obiectelor¹⁰ nelăsând la o parte profesionalismul, deoarece expoziția va fi vizitată de persoane din cele mai diverse grupuri sociale.

Proiectul expoziției nu a omis tematica, alegerea bunurilor care vor face parte din expoziție și ansamblul de piese scrise și desenate ce schițează expoziția. În expunere sunt admise doar piese aflate în stare bună de conservare și piese care să nu prezinte aspecte de degradare evolutivă, pentru că starea acestora se poate agrava. Echipa de specialiști din cadrul laboratorului de restaurare-conservare a verificat obiectele înaintea aducerii în săli și și-a dat acordul pentru expunerea lor. Acolo unde a fost nevoie tot ei s-au ocupat de restaurarea și conservarea pieselor ce necesitau anumite intervenții minore ce nu justificau reținerea lor. Un ultim pas pentru conservator a fost cel al etalării obiectelor. Metodele de etalare pentru fiecare tip de material sunt clar enunțate în norme și în cărțile de specialitate. În cazul nerespectării acestora, nu de puține ori s-au lăsat amprente asupra obiectelor, în unele situații acestea ne mai putând fi recuperate. Mai multe probleme au pus obiectele aflate în expunere liberă în cadrul reconstituirilor. Acestea au fost amplasate într-un spațiu asemănător cu cel de proveniență și în pozițiile obișnuite astfel încât să exemplifice utilizarea lor curentă introducând vizitatorii în atmosfera epocii, fără a pune în pericol în nici un fel starea de conservare a obiectelor.

Patrimoniul cultural național este un element determinant al identității culturale. Bunurile Muzeului Județean Vâlcea sunt doar o parte a acestui patrimoniu. Pe lângă valoarea istorică, artistică și documentară, bunurile poartă o valoare inestimabilă, prea puțin studiată. Neglijarea acestuia poate duce la degradarea ireversibilă și totală a unor mărturii culturale importante¹¹. De aceea, în tot acest demers, deși cu limitele sale de finanțare având în vedere importanța de nivel județean a muzeului vâlcean, am ținut să subliniez importanța acordată protecției patrimoniului alături de noua abordare modernă a tematicii.

Summary

A new base exhibition at the Museum of Râmnicu Vâlcea
Some preservation issues

After the restore of the building of the History Museum a team of different specialists has monitored the space and build step by step the new base exhibition. In this article I tried to present this process from the curator point of view.

There are a lot of things that contributes at the preservation of cultural goods. A curator must be careful beginning with the health of space that will receive the exhibition. It must be ensured a certain level of illumination and a stable environment. Exposing the objects it is also a difficult stage that can cause a lot of problems.

This is a step forward for the museum and I hope these actions will ensure a better preservation of the exhibits.

¹⁰ Moldoveanu Aurel, *op. cit.*, p. 157-171.

¹¹ Ioan Opriș, *op cit*, p.420-463

Storuri cu protecție ultravioletă

Tipuri de vitrine

Reconstituire după un atelier de argintar